

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Františkanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list a članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

Pred glavno skupščino UJU v Zagrebu.

(Pred izvolitvijo nove glavne uprave UJU.)

»Spricho resolucije beograjskega poverjeništva in ponovnih ne skladnosti naziranja izvršnega odbora in poedinih poverjeništev, kar se je opazilo tudi na sejah glavnega odbora, smatramo, da leži zlo vsega v ustroju vrhovne uprave naše organizacije, katere mu vzrok so tozadevne točke v sedanjih pravilih. Da se odpravi to zlo, smatramo za nujno potrebno, naj bi se pravila izpremenila samo v oni točki, ki zadeva vrhovno upravo UJU.

Vrhovno upravo UJU naj bi tvoril odbor iz predsedstva in tajništva centrale UJU ter vseh poverjenikov, ki naj bi se sestajal redno vsak mesec na seje in odločal o vseh aktualnih stanovsko-političnih vprašanjih. Izvršni odbor naj bi se reduciral samo na funkcionarje, t. j. na predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in uradnike organizacijskih stov ter naj bi bil samo eksekutiva in izvršilec tekočih administrativnih poslov in sklepov, ki bi jih napravljali gori navedeni odbor.

Praktičnost te zahteve se je pokazala že iz dosedanjih sej poverjenikov ter ima tudi svojo upravičenost v tem, da se pritegnejo k sodelovanju v vseh vprašanjih tudi poverjenstva, ki se v sedanji sestavi glavnega odbora ne morejo pogosto sestajati na seje — predvsem pa, da se odpravijo gori navedena nesoglasja iz organizacije.

Poudarjamo, da nima ta predlog prav nikake osebnostne tendence bodisi napram članom izvršnega odbora, ali katerikoli delu organiziranega učiteljstva, temveč nam je pred očmi zgolj interes organizacije in dobrobit učiteljstva.

Dokler se to s spremembo pravil ne izvede, naj se Izvršni odbor in ostali člani glavnega odbora (15) izvolijo na skupščini po poroču.

Delegacija naj izvoli 6 članski odbor, sestojel iz delegatov glavne skupščine, ki mu s tem dajemo polnomočje za sestavo poročila in liste.

Od novega odbora zahtevamo, da izvede v teku poslovnega leta 1929/30. centralna pravila.

Sklep pokrajinske skupščine Pov. UJU Ljubljana dne 20. in 21. julija 1929.

Ze več let se pojavlja na naših glavnih skupščinah grupa, ki vrže zdaj eno potem drugo sporno vprašanje med delegacijo in tira svojo zahtevo do skrajnega ekstrema ter se poslužuje vseh sredstev, tako da onemogoči celo stvarno in dostojno delo skupščine. Najzlastnejši vzgled take skupščine je bilo Skopje.

Ce pomislimo, da je bilo na tej skupščini navzočih okrog 70 delegatov našega poverjenstva, nam okrogli račun izkaže, da je bilo okrog 70.000 Din s strani naše delegacije vrženih proč — zaradi teroristične akcije male skupine, od katere je le en del pripadal delegatom, drugi del pa so bili nedelegati, ki so onemogočili delo skupščine.

Jasno je, da tako ne sme iti dalje in da nobena skupina ni upravičena se tako igrati z delegati in ne z denarjem, ki ga delegacija potroši za skupščino. Dobil pa je ta grupa tekmo zadnjih let vpliv v beograjskem poverjenstvu, kar vse ni ostalo brez odmeva glede razmerja med beograjsko sekcijo in centralno upravo UJU.

Uporabljajoč vsak moment ji gre v glavnem za to, da vzbuja nejevoljo in dobi centralno upravo UJU v svoje roke ali vsaj znaten vpliv na njo potom osebnosti, ki tudi aspirirajo v enaki smeri.

Momentov ni malo, ki pomagajo tem namenom. Saj celo oni, ki vsaj nekaj več poznajo razmere, čisto me morejo točno razbrati prave namere »opozicije« in vseh motivov onih skupin, ki se ji pridružuje iz enega in drugega vzroka, k skupni nameri — proti centralni upravi.

Iz tega razloga je treba letos posvetiti vso pozornost temu, da ne dobe v roke centralne uprave UJU poedine ekstremne grupe, temveč da bo centralna uprava UJU izbrana tako, da bodo imela lahko zaupanje do nje vsa poverjenstva in bo ona last vseh poverjeništev. Edino na tej bazi je mogoč miren razvoj in uspešno delo centralne uprave in Udruženja.

Letos se vrše volitve tudi v Glavni odbor, zato se čuti že sedaj več ali manj nevolnosti. Saj pridejo pri volitvah vedno v večjem ali manjšem obsegu tudi osebne ambicije poedincev v postev, ki bi radi prišli na površje, odnosno poedinih skupin, ki bi rade debile organizacijo v roke in jo usmerile po svoji orientaciji.

Za nas pride ob tem momentu predvsem sledeče v postev. Ze dolgo je opaziti, da so difirirala naziranja članov izvršnega odbora z zastopniki poverjeništev in temeljnih organizacijskih vprašanjih. Zastopniki poverjeništev so si bili domala vedno edini, a proti njihovem naziranju je stalo čisto načelno naziranje izvršnega odbora. Tak slučaj se je dogodil pri razpravi o predlogu za odpravo poverjeništev, kjer so si člani glavnega odbora stali nasproti v razmerju 11:12, a tudi pri večjih drugih načelnih točkah glede pravil ni bilo mnogo boljše. Iz tega razloga je moralo priti čisto do prisiljenih kompromisov in posledica temu je bila nezadovoljstvo s projekti pravil in pravila so se morala odlašati od leta do leta, ker se jih uprava ni upala staviti na dnevni red, oziroma jih dati v obravnavo.

V takih slučajih lahko rečemo, da so edino poverjenstva imela učiteljstvo za seboj. Izvršni odbor je predstavljal čisto le mnenje dvanajstoročice in ne mnogo več.

Enako je bilo čisto pri drugih važnih vprašanjih. Izvršni odbor ni mogel vedno sklicevati glavnega odbora na seje, zato je bil primoran sam reševati važna vprašanja, ki bi bila morda drugače rešena, če bi se pristegnilo poverjenstva k sodelovanju. Da pride do pravega izraza fakično mišljenje učiteljstva in da bodo imeli skupi močno ozadje, t. j. da bodo predstavljali res mišljenje učiteljstva in imeli tudi vse učiteljstvo za seboj, je nujno potrebna reorganizacija uprave v tem pogledu.

Edino to je dalo povod letošnji ljubljanski resoluciji, ki jo priobčujemo na čelu članka.

Izvesti se da to na dva načina. V prvem slučaju bi bilo potreba izpremeniti centralna pravila v tem smislu, da bi vrhovno upravo UJU tvoril odbor sestojel iz predsedstva centrale in poverjeništev UJU, ki bi odločal o vseh važnih vprašanjih organizacije in stanovske politike. Tak sklop bi res predstavljali mišljenje učiteljstva in bi bili močni, ker bi potom poverjenikov imeli vse učiteljstvo za seboj. Ker je pa vadeva zelo akutna in nujna ter je izpreminjanje pravil težavno, je edini izhod ta, da dobe poverjenstva močen vpliv pri izvolitvi članov izvršnega odbora, tako da bo sestava izvršnega odbora odgovarjala intencijam poverjeništev ter bo ista v resnici imel izvršni odbor tudi za seboj. To bi bila druga solucija!

Beograjsko poverjenstvo je sprejelo tozadevno resolucijo, ki stremi za tem, da se člani širjega glavnega odbora izberejo po poroču in sicer na ta način, da poverjenstva svobodno kandidirajo gotovo število članov v širji glavni odbor.

Sklep beograjskega poverjenstva se glasi sledeče: Da sodeluje beograjsko poverjenstvo na glavni skupščini v Zagrebu, stavi sledeče pogoje: 1. da se 15 članov širjega odbora UJU izbere sorazmerno po številu članov vsake sekcije; 2. da delegati sekcije imenujejo svoje predstavnike samostojno in da nobena sekcija ne vsili drugim sekcijam svojih osebnosti, tako da bi novozbrana uprava bila pravi izraz večine članov UJU. — V nasprotnem slučaju, ako se tega ne sprejme, grozi beograjska sekcija z — eksodusom.

S strani beograjske sekcije se je torej stavljal ultimatum, ne glede na to, če se z naziranjem beograjske sekcije strinjajo ostala poverjenstva. To pomeni — če bi stavila vsa poverjenstva enake ultimatum — da gremo lahko prvi dan na skupščini narazen, kar bi imelo za posledico — razpad Udruženja.

Nastane vprašanje: Zakaj in v koliki meri se je ljubljansko poverjenstvo prigruzilo beograjskemu sklopu?

Vzrok je v tem, da si želi ljubljansko poverjenstvo izpremembe v vrhovni upravi, ne samo osebne, temveč tudi načelne v organizaciji vrhovne uprave, kar jasno utemeljuje zgoraj citirana resolucija ljubljanskega poverjenstva. Vprašanje pa je, ali je umestno, da ljubljanska sekcija v polnem obsegu koncedira zaradi tega stremljenja; sedaj odločilne skupine v beograjskem poverjenstvu.

Podpisani sem sam sodeloval v odseku in pri redakciji gornje resolucije, priznati pa moram, da smo spricho obilice dela in naglice prezrili bistvene razlike in premalo preračunali posledice in pravi rezultat gorenjega dalekosežnega sklepa. Iz tega razloga smatram za svojo dolžnost, da podam naknadno pričujoče informativno objasnilo, ker si mora biti naša delegacija na jasnem, za kaj gre?

Bistvena razlika med resolucijo beograjskega poverjenstva in ljubljanskega je v sledečem: Beograjsko poverjenstvo se izrekalo, naj bi se samo 15 članov izven izvršnega odbora volilo po poroču z ozirom na so razmerje članov, ki jih imajo poedine sekcije; tržnja ljubljanskega poverjenstva pa

je šla za tem, da bi od teh 15 članov imelo vsako poverjenstvo po 3 člane — kakor dosedaj — v izvršni odbor, ki šteje 12 članov, pa naj bi se volilo po poroču z ozirom na številčno jakost poedinih poverjeništev, ki bi nominirala izmed beograjskega učiteljstva one, do katerih ima zaupanje. Komčna stilizacija resolucije glade poročca s strani ljubljanskega poverjenstva je kompromisna in zahteva propore za izvršni odbor (12) in ostalih 15 članov širjega glavnega odbora.

Številke naj govore jasno:

Sedaj obstoja izvršni odbor iz 10 članov izbranih iz beograjskega učiteljstva ter po enega zastopnika zagrebskega in ljubljanskega poverjenstva, ki sta jih ti poverjenstva kandidirali v izvršni odbor, kar slučajno bivata v Beogradu, t. j. tov. Tintorja in Fleteta, kot zastopnika zagrebskega in ljubljanskega poverjenstva. Ostalih 15 voljenih (in 10 po položaju) članov širjega glavnega odbora, pa je bilo tovariško porazdeljenih po 3 + 2 na vsako poverjenstvo, t. j. na beograjsko 3 + 2, zagrebsko 3 + 2, ljubljansko 3 + 2, sarajevsko 3 + 2 in splitsko 3 + 2, od katerih prideta v širji glavni odbor po 2 že po položaju (t. j. poverjenik in tajnik) po 3 pa so izvoljeni. Defacto je torej bilo sedaj v širjem glavnem odboru 15 članov, ki se pristevajo beograjski sekciji, 6 članov zagrebski, 6 članov ljubljanski, 5 sarajevski in 5 splitski. Razmerje med člani beograjske sekcije in ostalih sekcij je torej bilo 15:22.

Na podlagi sklepa beograjske sekcije bi se pa razmerje izpremenilo sledeče: O kakem poroču za izvršni odbor beograjsko poverjenstvo v resoluciji ne govori. Vzemimo, da ostane razmerje v izvršnem odboru isto, t. j. 10:22 kakor dosedaj. 15 članov širjega glavnega odbora pa hoče sedaj beograjska sekcija porazdeliti po poroču z ozirom na številčno moč poedinih sekcij.

Vseh članov izkazuje »Izveštaj« letos 12.801, od teh odpade na Split 547, Sarajevo 972, Ljubljano 2593, Zagreb 2101, Beograd 6588. Količnik za 15 mandatov bi bil 853. Matematično vzeto bi torej dobil Split (iz

ostankov) 1 mandat, Sarajevo 1, Zagreb 2, Ljubljana 3, Beograd 8. Če pristevamo temu še po 2 mandata od vsakega poverjenstva, ker prideta pov. in tajnik po položaju v širji glavni odbor je razmerje sledeče: Split 3 (- 2), Sarajevo 3 (- 2), Zagreb 4 (- 1), Ljubljana 5 (enako), Beograd 10 (+ 5).

Če pristevamo še člane izvršnega odbora, bi bilo razmerje med člani pristevajočimi se beograjski sekciji in ostalim sekcijam 20:17, sedaj pa je 15:22.

Na podlagi sklepa ljubljanske sekcije bi se to razmerje absolutno v ničemer ne izpremenilo, kvečjemu v tem slučaju, če bi bili od sekcij predlagani člani izvršnega odbora vedno vezani na stališče sekcije, ki jih je delegirala v izvršni odbor.

Količnik za izvršni odbor bi bil v tem slučaju 1066 in bi dobila sekcija Beograd na podlagi tega 6 mandatov v izvršnem odboru, Ljubljana 2, Zagreb 2, na podlagi ostankov pa tudi Sarajevo 1 Split 1.

Celotno razmerje širjega glavnega odbora — če bi bili mandati v izvršnem odboru vezani na stališče sekcij, ki so člane delegirale — bi bilo sledeče: beograjska sekcija bi imela 16 mandatov, vse ostale 4 sekcije pa 16 mandatov.

Z ozirom na vse gori podano gre za sledeče:

1. Da se Udruženje očuva pred vsekakim nezdramim sistemom majorizacije;

2. da ne dobi Udruženja v roke, oziroma odločilni vpliv v njem grupa, ki po svojih dosedanjih nastopih ne daje garancij za mirno in uspešno stvarno delo v Udruženju in vodstvo Udruženja v strogo nestrankarskem stanovskem pravcu;

3. nujno potrebno je, da se prenese vrhovno vodstvo organizacije na odbor sestojel iz predsedstva in tajništva centrale ter iz vseh poverjenikov, če se hoče izogniti gornjemu zlu, ki grozi organizaciji in mirnemu solidarnemu pozitivnemu sodelovanju vsega učiteljstva v državi v edino dobrobit celokupnega učiteljskega stanu in šolstva.

Ivan Dimnik.

III. samoizobraževalni tečaj poverjenstva UJU, Ljubljana.

IDEALISTI, NA PLAN!

(K III. samoizobraževalnem tečaju v Ljubljani od 22. do 27. avgusta 1929.)

Ze tretjič Vas kliče organizacija na samoizobraževalno delo! Letošnja pokrajinska skupščina se je ponovno jasno izrekla za samoizobraževalno akcijo v smislu smernic pokrajinske skupščine in Kranju leta 1927: poglobljena splošna in strokovna izobrazba, ki odgovarja današnjim potrebam.

Prva dva tečaja sta pomenila šele začetek te prve sistematične izobraževalne akcije slovenskega učiteljstva. Osrednji izobraževalni odbor (Oio) se je resno trudil, da si učiteljstvo potom smoteno organizirane samoizobrazbe pridobi enotno učiteljsko ideologijo, ki bi dvignila stan na višino, ki mu po svoji kulturni misli pripada. Zato je bila akcija usmerjena predvsem na izvenšolsko delo in to s temeljitim spoznavanjem družboslovja. Idealno zamišljena akcija ni uspela tako, kot bi bilo želeli. Povsod po Sloveniji bi naj med učiteljstvom začelo utripati novo življenje. Sicer se je marsikdo oprijel resnega študija, da si — po navodilih Oio — pribori družboslovno spoznanje in si s tem izpopolni svojo splošno izobrazbo, ta ali oni se je celo za 2 leti izključno vrgel na te probleme, a končno ni vedel, kam z mrtvo teorijo. Svojih študij ni mogel spraviti v sklad s klicem, da se naj vsak učitelj stavi odločno v službo vzgojnih problemov. In res se v Sloveniji v teku zadnjih dveh let ni pokazala v masi učiteljstva ona živa in močna energija, ki bi odgovarjala trudopolnemu prizadevanju iniciatorjev in bi bila v stanu premagati vse konzervativne sile našega vzgojstva, čigar oblikovalci smo v prvi vrsti. Ustanovljeni učiteljski krožki so životarili, se mučili in omagovali, malokje — zmagovali. Akciji so se stavile na pot nepredvidene težkoče in ovire... Delo je skoraj popolnoma zastalo...

In vendar vabi organizacija na III. samoizobraževalni tečaj. Da, vabi, ker ne more verjeti, da je slovensko učiteljstvo zapadlo letargiji, da je izgubilo svojo samozavest in voljo na nadaljnjo izobrazbo, da je zatajilo svoj idealizem...

Marsikoga smo pogrešali na prvih dveh tečajih. Imeli bi povedati mnogo, predlagati in nasvetovati koristno, pozneje si pa niso mogli prihraniti očitka, da so zanemarili to neobhodno potrebno delo, namenjeno stanu in šoli. Niti vsi okraji niso bili vedno zastopani! Seveda se niso mogli pozneje ogreti za akcijo in zastaviti pluga... Mnogi — sicer agilni — tovariši se že a priori niso mogli otresti skepse radi akcije, ki naj učiteljstvo umsko dvigne in — ostali so doma. Propagatorji »pompozni akcije« se niso pokazali, da bi na licu mesta izrazili svoje pomisleke in »petrefakti« so raje »diškurirali« v go-

stilni pri evičku... K sreči so to le posamezniki, kar še ne pomeni, da je slovensko učiteljstvo zašlo v kulturno krizo.

Ogromna večina slovenskega učiteljstva še zna pokazati idealizem svojega stanu in letošnji tečaj naj to dokaže! Tam se naj razčisti problem učiteljske samoizobrazbe za bodočnost. Ako se zavedamo še sploh kakih dolžnosti, se moramo zavedati pač najgavnejše: dvigniti našega človeka potom vzgoje k boljšemu in srečnejšemu položaju. Današnja doba zahteva v šoli novega duha, med narodom pa prizadevanje za kulturno in gospodarsko izboljšanje razmer. Učiteljstvo stoji pred težkimi nalagami, ki se jih ne more nikdar izogniti.

Zato je potrebno, da se znajdejo na III. samoizobraževalnem tečaju vsi oni tovariši in vse tovarišice, ki še količjak streme po izpopolnitvi. Referati in debate naj pripomorejo k razčiščenju za bodoče delo. Izkustva, izrečena na tečaju, naj izkažejo kako mora slovensko učiteljstvo oblikovati samo sebe, da bo naš stan, naša šola in naš narod dvignjen v vrsto ostalih kulturnih držav, ki so znale temeljito izrabiti povojno razvojno dobo. Eventualne napake se še dajo popraviti!

Kooperacija novega osrednjega izobraževalnega odbora in Pedagoške centrale v Mariboru bo brezdvomno tvorila mogočen impulz za naš napredek. Zato: vsi idealisti, na plan!

—c.

SPORED IN NAVODILA ZA III. SAMOIZOBRAŽEVALNI TEČAJ.

poverjenstva UJU, Ljubljana od 22. do 27. avgusta t. l.

A. Vsled sklepa letošnje delegacije se vrši III. samoizobraževalni tečaj v Ljubljani v času od 22.—27. avgusta t. l.

Predavanja: v četrtek 22. avgusta (po otvoritvi tečaja):

tov. Gustav Šilih: Moderna psihologija in vzgoja;

v petek 23. avgusta tov. Ernest Vranc: Strnjen pouk v teoriji in praksi;

v soboto 24. avgusta tov. dr. Fran Zgeč: Ali naj študira učitelj psihologijo ali sociologijo in kako;

v ponedeljek 26. avgusta tov. Janko Furlan: Kmetijstvo in učitelj;

v torek 27. avgusta tov. Rado Grum: Učitelj kot prosvetni delavec in združništvo.

Predavanja pričnejo vsako jutro ob 9. uri. Po predavanju je diskusija.

B. S tem tečajem je združen praktično-zadružni knjigovodski tečaj, ki ga vodi tov. Rado Grum. Ta tečaj se vrši od 21. do 27. avgusta vsakokrat od 3.—7. ure popoldne; je pa namenjen le onim, ki so se že praktično